

Aan het college van Burgemeester en Wethouders,
Gemeente Gooise Meren

Gooise Meren, 11 december 2025

Betreft: zienswijze van de Adviesraad Sociaal Domein Gooise Meren bij impactanalyse dagbesteding en begeleiding

Geacht college,

De Adviesraad Sociaal Domein Gooise Meren (verder de Adviesraad) informeert u over haar zienswijze betreffende de scenario's Dagbesteding en Begeleiding binnen de Wmo. Hier is over gesproken met M. (Manja) van der Zee, Projectleider Maatwerk vs Voorliggende Voorzieningen Wmo Mens en Omgeving en S. (Susan) Kraaijeveld, Strategisch adviseur.

Het proces

Er is een aantal gesprekken gevoerd met de betreffende medewerkers. Basis voor deze gesprekken zijn de benchmark Lokale Teams en Herooverweging Wmo en de beschreven scenario's Dagbesteding en Begeleiding. In deze gesprekken heeft de Adviesraad haar uitgangspunten, zorgen, twijfels en vragen naar voren gebracht.

Terminologie

Het is als eerste noodzakelijk om voor de gebruikte termen als basishulp, licht-, middelzware dagactiviteiten, sociale basis, enz. goede definities te geven, waarin ook het verschil tussen bijvoorbeeld licht en middelzwaar zit. Welke bepalende factoren zijn van toepassing? Voor welke doelgroep is een bepaalde activiteit bedoeld? Is er een triagemodel beschikbaar? Zo ja, zouden wij dit dan mogen ontvangen?

Uitgangspunten voor de adviesraad:

- Lokaal, per wijk inrichten van hulp en ondersteuning is noodzakelijk. Die hulp moet echt nabij zijn. En vaak open (dagelijks). De locatie moet herkenbaar zijn, in het oog springen, en met een breed aanbod van diensten en kennis.
- De medewerkers, die als eerste aangesproken worden, moeten hulpvaardig, warmhartig en deskundig zijn. Ze moeten meer dan nu de "sociale kaart" kennen. De eerstelijns hulpverlener moet checken of zijn doorverwijzing klopt en helpend is. Een "warme overdracht" is noodzakelijk.

Het advies presenteert twee scenario's, die te typeren zijn als,

1. de gemeente doet het zelf.

of

2. de gemeente geeft organisaties de opdracht en de benodigde middelen.

De Adviesraad is van mening dat zelf doen een belangrijk voordeel heeft wat betreft sturing en controle. Tussen organisaties onderling en met de gemeente in al haar geledingen ontstaat vaak een "bestuurlijke" dynamiek die niet ten goede komt aan de hulp voor de inwoner.

Vanuit het perspectief van de inwoner is het niet zo'n belangrijke vraag. De inwoner wil gehoord, erkend en geholpen worden. Liefst zo snel mogelijk. Dat resultaat moet centraal staan. De inwoner is organisatieblind. Het is van belang dat de gemeente de inwoners centraal stelt en niet hoe de hulp georganiseerd is.

Vrijwilliger als personeel?

Knelpunten in de zorg, ook bij de dagbesteding en begeleiding van Wmo in de gemeente Gooise Meren, zijn de stijgende kosten en de personele tekorten. Er wordt in de benchmark veelvuldig gesproken van “het laagdrempelig en wijkgericht organiseren van dagbesteding en begeleiding in het voorveld en het doen van een uitgebreid beroep op vrijwilligers, basishulp en mantelzorgers met behulp van een digitale triage”.

Wanneer digitale triage betekent dat hulpvragen uitsluitend online kunnen worden gesteld, is dat niet toereikend. Er zijn namelijk veel inwoners in Gooise Meren die digitaal analfabeet zijn en/of niet over de juiste hulpmiddelen beschikken. Ondersteuning lijkt ons hierin dan ook zeer wenselijk.

De Adviesraad maakt zich zorgen over het te grote beroep dat op vrijwilligers en mantelzorgers gedaan wordt. Dit tast de kwaliteit en de continuïteit van de hulp, de ondersteuning en van de dagbesteding aan.

Zorg op iedere locatie voor voldoende professionele krachten die ook tijd hebben om vrijwilligers te begeleiden en te ondersteunen en de kwaliteit van de dagbesteding kunnen waarborgen.

Een praktisch voorbeeld; vrijwilligers willen zich meestal niet bezighouden met incontinentiezorg van de cliënten. Dus de begeleiding moet dit doen. Bij mensen in een rolstoel en bij dementerende ouderen is dit een dagelijks probleem. Per cliënt is de begeleiding gemiddeld 15 minuten bezig om de persoon hiermee te helpen.

Daarnaast moeten veel mensen geholpen worden met eten en drinken, er moet op gelet worden dat mensen niet weggelopen (bijvoorbeeld bij dementie) en dat de cliënt met plezier blijft komen. De professionele begeleiding is voor deze zaken verantwoordelijk. De vrijwilliger helpt mee op basis van de opdracht van de professional.

Maatwerk

Binnen Gooise Meren is het voornemen “de ondersteuning binnen de Wmo te organiseren volgens het principe licht waar mogelijk, nabij, integraal en passend voor de bewoner”. Hiervoor zijn verschillende scenario's ontwikkeld voor toekomstige organisatie van dagbesteding, variërend van lichte begeleiding in het voorveld tot gespecialiseerde zorg.

In deze benadering is het creëren van flexibiliteit in de uren dagbesteding een onderdeel, waarbij niet langer automatisch een dagdeel vier uur telt en wordt geboden, maar waarbij gekeken wordt naar wat daadwerkelijk passend is voor de individuele cliënt.

Voor de Adviesraad moet de zorgvraag van de cliënt en de mantelzorger bepalend zijn.

Voor veel cliënten is het gaan naar een dagbesteding hun enige sociale netwerk en hun enige moment van de week dat ze mensen ontmoeten en niet in hun woning zijn. Hierdoor vereenzamen ze, wat niet wenselijk is en waardoor weer andere (gezondheids) problemen kunnen ontstaan. Voor veel mantelzorgers is dit het enige moment in de week waarop zij even kunnen opladen en nieuwe energie kunnen opdoen.

De in het stuk genoemde overprikkeling bij de cliënten kan opgevangen worden door op iedere locatie een prikkelarme ruimte te maken, waar men naar believen gebruik van kan maken om tot rust te komen.

De financiering van de dagbesteding moet zo worden ingericht dat de flexibiliteit van de cliënt geen gevolgen heeft voor de organisaties; het principe van een rekening op dagdeel basis is voor iedereen helder en heeft de voorkeur van de Adviesraad.

Vervoer

Bij lichte dagbesteding wordt uitgegaan van locaties in de buurt. Een veronderstelling is dat de cliënt er dan zelf heen zal kunnen lopen. Dagbesteding in de wijk lijkt minder gevoelig voor logistieke problemen.

Indien men echter dementerend wordt, verliest men vaak richtingsgevoel. Een vervoer met een busje/taxi zal dus altijd noodzakelijk blijven. Op het vervoer moet dan ook niet bezuinigd worden.

De Adviesraad signaleert, zowel bij cliënten vanuit de Wmo als vanuit de WLZ gefinancierd, dat het een knelpunt is, dat men geen gebruik mag maken van het Wmo Taxivervoer van en naar een dagbestedingslocatie.

Het argument is dat het vervoer naar een dagbestedingslocatie vanuit WLZ-gelden gefinancierd moet worden en door de aanbieder gefinancierd moet worden vanuit deze bijdrage. Dit veroorzaakt regelmatig veel problemen.

De cliënt is immers minder flexibel in de manier hoe hij ergens kan komen. Helemaal als de cliënt afhankelijk is van een keten van hulpverleners. De Adviesraad ziet deze vorm van botsende regelgeving als een onacceptabele belemmering voor cliënten om aan dagbesteding deel te nemen.

De Adviesraad adviseert daarom om ook het Wmo vervoer, uitgevoerd door de BV Vervoer, het vervoer van en naar de dagbesteding mogelijk te maken.

No show

Voor aanbieders van dagbesteding is “no show” een groot probleem. Inwoners maken dan geen gebruik van de plek die voor hen is gereserveerd. De Adviesraad wijst erop dat er veel redenen te bedenken zijn voor een “no show”. En dat onwil van de cliënt doorgaans niet aan de orde is.

Gebruikers van dagbesteding maken vaak gebruik van de hele zorgketen; hulp bij het aankleden en opstaan, hulp bij het wonen, bus- en taxivervoer, dagbesteding. Als een van deze schakels de cliënt niet op tijd bedient, heeft de hele zorgketen er last van. Indien de cliënt niet op tijd klaar staat voor de bus/taxi doordat bijvoorbeeld de thuishulp te laat was met de hulp voor het aankleden, kan de cliënt niet meer op dagbesteding komen.

De Adviesraad vraagt zich af of de oorzaken van “no show” inzichtelijk zijn. Wat zijn de oorzaken? Op welke wijze kan deze kwetsbaarheid in de zorgketen verminderd worden? Een redelijke compensatie voor “no show” helpt organisaties; de huisvestingskosten en de personele kosten blijven immers bestaan voor de organisatie, ongeacht of de cliënt aanwezig is of niet.

Toekomst

In het advies wordt gesproken over hoofdlijnen, waarbij de implementatie een aparte fase vormt waarbij alle betrokken partijen worden betrokken. De Adviesraad wordt hier ook graag bij betrokken.

De Adviesraad adviseert om op de huidige dagbestedingsplekken met de begeleiding en de cliënten te gaan praten. Wat doen zij? Wat voor cliënten komen er? Wat zijn de knelpunten in de begeleiding? Hoeveel hulp heeft een cliënt gemiddeld nodig? Hoeveel cliënten kunnen zelf naar het toilet? Wat voor hulp is er nodig bij de toiletgang? En hoeveel hulp is nodig bij eten en drinken? Is de activiteit zinvol voor de cliënt? Wat betekent dat voor de aanbieder? Heeft de cliënt invloed op het aantal uur; kan het makkelijk worden verlengd naar bijvoorbeeld 3 of 4 uur per dag? Wat voor activiteiten worden aangeboden? Hoe zit de keten in elkaar? Hoe is onderlinge afhankelijkheid in de keten georganiseerd en is deze onderling bekend?

De praktische uitvoering, een adequate regie en coördinatie vanuit de gemeente zijn essentieel voor het slagen van een nieuwe aanpak. Het is absoluut noodzakelijk dat er eerst sterke lokale teams zijn met kennis van een goede sociale kaart om mensen adequaat te kunnen verwijzen.

De Adviesraad adviseert om eerst dit goed op te tuigen, voordat er zulke drastische ingrepen gedaan worden in de dagbesteding en in de begeleiding als beschreven in de scenario's.

Een terugkerend thema is de spanning tussen kostenbesparing en kwaliteit van zorg. De Adviesraad benadrukt het belang van het behoud van kwaliteit en het niet overbelasten van vrijwilligers en mantelzorgers met taken waarvoor ze niet opgeleid en niet verantwoordelijk kunnen zijn.

De Adviesraad wil er nogmaals op wijzen dat het anders organiseren van Wmo (en zoals in eerdere adviezen genoemd bij de Jeugdhulp) in eerste instantie een investering vergt. Pas na verloop van enkele jaren zal de vraag afnemen.

Met vriendelijke groet,
namens de Adviesraad Sociaal Domein Gooise Meren,

M.E.T. van der Heijden
Voorzitter